

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 160/2021-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká 2, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 19/2008 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 590/2012 z 28. februára 2012 a proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II č. k. 8 C 19/2008-186 zo 14. októbra 2014 a uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 143/2005–225 z 30. novembra 2018 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 19/2008 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.
3. Náhradu trov konania sťažovateľke **nepriznáva**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa voči konaniu Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 8 C 19/2008 v poradí druhou ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 8. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) tentoraz postupom okresného súdu po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. IV. ÚS 590/2012 z 28. februára 2013 (ďalej len „napadnuté konanie“) a porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uvedených v záhlaví tohto rozhodnutia (spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

2. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je námietka, že postupom všeobecných súdov došlo k porušeniu ňou namietaných základných práv (bod 1). Hoci sťažovateľka vo svojom podaní bližšie nešpecifikovala predmet napadnutého konania, ústavnému súdu je z jeho rozhodovacej činnosti známa skutočnosť, že v tomto súdnom konaní sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalovanej v spore o zaplatenie trov právneho zastúpenia [pôvodne žalovaná suma 8 228 Sk (273,12 eur), pozn.], pričom v čase podania tejto ústavnej sťažnosti bola už sťažovateľka neúspešnou sporovou stranou v napadnutom konaní.

3. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 160/2021 z 20. apríla 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vo vzťahu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tvrdí, že okresný súd dosiaľ nerozhodol o trovách konania samostatným uznesením v zmysle rozsudku č. k. 8 C 19/2008-186 zo 14. októbra 2014, ako aj o trovách odvolacieho konania v zmysle uznesenia krajského súdu č. k. 2 Co 143/2015-225 z 30. novembra 2018, čím je priebeh napadnutého konania poznačený zbytočnými priet'ahmi. Podľa sťažovateľky dĺžku napadnutého konania je potrebné posúdiť ako celok (13 rokov), z čoho vyplýva, že nie je splnená požiadavka „primeranosti“. Podľa sťažovateľky stav jej právnej neistoty o výsledok konania trvá neprímerane dlho a vec má pre ňu mimoriadny význam vzhľadom na to, čo je v napadnutom konaní „v hre“ - „at stake“. Okresný súd podľa sťažovateľky postupoval v napadnutom konaní priet'ahovo a neefektívne, čím celková dĺžka sporu dosiahla extrémnu dĺžku, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné a neakceptovateľné. Sťažovateľka, uvádzajúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), je toho názoru, že okresný súd sa o jej vec riadne nestaral, nepostupoval tak, aby ochrana práv sťažovateľky bola rýchla a účinná, nepostupoval efektívne a s urýchlením, hoci vzhľadom na predmet sporu tak postupovať mal.

5. K porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka tvrdí, že nezákonným, protiústavným a arbitrárnym rozhodnutím jej bola znemožnená účasť na pojednávaní, bola jej odňatá možnosť riadne konať pred súdom a vo veci konajúce súdy sa nevysporiadali s tzv. „inou adresou súdu známou“ a adresou na doručovanie písomností, v dôsledku čoho došlo „k odňatiu možnosti sťažovateľke riadne konať pred súdom“ a „odopretiu spravodlivosti“. Vo veci konajúci súd bez vedomosti sťažovateľky o pojednávaní uskutočnenom 14. októbra 2014 rozhodol rozsudkom č. k. 8 C 19/2008-186 v jej neprítomnosti a „praktikami tzv. tajnej justície“ mal konajúci súd odňať

možnosť riadne a včas podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Sťažovateľka ďalej zdôraznila, že krajský súd mal svojím arbitrárnym rozhodnutím spôsobiť sťažovateľke majetkovú škodu zneužitím práva tým, že „*opomenul*“ povinnosť odvolacieho súdu podľa § 62 a § 64 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), keď už neexistujúcemu subjektu priznal nárok na plnenie voči sťažovateľke.

5.1 Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že boli porušené ňou namietané práva (bod 1), zrušil ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutia, prikázal vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 19/2008 konať bez zbytočných prietáhov. Súčasne sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur a náhrady trov konania.

6. Pokiaľ ide o zúčastnenú osobu (§ 33 ods. 2, § 56 ods. 6 a § 126 zákona o ústavnom súde), táto v prejednávanej veci prítomná nebola, keďže žalujúci subjekt už v priebehu konania na všeobecných súdoch zanikol.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, vyjadrenie krajského súdu

III.1. Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení k obsahu ústavnej sťažnosti, súčasťou ktorého bol aj chronologický prehľad uskutočnených procesných úkonov, uviedol, že nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 590/2012-26 z 28. februára 2013 bolo okresnému súdu prikázané konať bez prietáhov a sťažovateľke nebolo priznané finančné zadosťučinenie (v skutočnosti bolo sťažovateľke priznané finančné zadosťučinenie 3 000 eur, pozn.). Po právoplatnosti uvedeného nálezu (25. apríla 2013, pozn.) zákonný sudca vykonával procesné úkony priebežne a 9. apríla 2014 bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. júla 2014. Sťažovateľkou bolo následne 18. marca 2015 proti rozsudku tunajšieho súdu podané odvolanie, ktoré bolo odmietnuté rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave 30. novembra 2018 (ako oneskorene podané, pozn.). V dôsledku dovolania bol spis okresným súdom 2. decembra 2019 predložený dovolaciemu súdu, ktorý dovolacie konanie zastavil 20. februára 2020. Po procesných úkonoch vo veci bol súdny spis založený do registratúrneho strediska tunajšieho súdu. Okresný súd uviedol, že vo veci postupoval bez zbytočných prietáhov. K ďalším sťažovateľkou uvádzaným skutočnostiam (doručovanie písomností na inú adresu sťažovateľky) okresný súd poukázal na to, že žalovaným subjektom bola v danom konaní právnická osoba, a nie fyzická osoba – nepodnikateľ, v dôsledku čoho bola v danom prípade vylúčená aplikácia § 48 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku platného a účinného do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“), súd postupoval výlučne v zmysle vtedy platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu

8. Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľky uviedol, že predmetný spis bol odvolacím súdom rozhodnutý 30. novembra 2018 senátom 2 Co. Z hľadiska jednotlivých úkonov v predmetnej veci predsedníčka senátu uviedla, že predmetný spis napadol odvolaciemu súdu 25. mája 2015 na účel prieskumu odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie č. k.

8 C 19/2008-186 z 9. apríla 2014 a súčasne na účel prieskumu odvolania podaného proti uzneseniu súdu prvej inštancie č. k. 8 C 19/2008-199 zo 14. októbra 2014 (uznesenie o náhrade trov konania, pozn.). Z obsahu spisu vyplýva, že krajský súd uznesením č. k. 2 Co 142/2015-222 z 30. novembra 2018 rozhodol tak, že odvolanie žalovaného proti rozsudku súdu prvej inštancie odmietol. Odvolací súd taktiež vo veci druhého odvolania uznesením č. k. 2 Co 143/2015-225 z 30. novembra 2018 rozhodol tak, že odvolanie žalovaného proti uzneseniu súdu prvej inštancie odmietol. Následne bol spis vrátený súdu prvej inštancie na účel doručenia rozhodnutí odvolacieho súdu. V závere svojho vyjadrenia predsedníčka senátu uviedla početnosť a skladbu súdnej agendy, poukazujúc aj na skutočnosť, že senát 2 Co vybavuje súčasne aj poručenskú agendu (zahŕňajúcu aj s tým súvisiace neodkladné opatrenia 7-dňové a 30-dňové), ktorá nepochybne podlieha prednostnému konaniu a zrýchlenému režimu. Z uvedeného dôvodu nebolo podľa predsedníčky senátu objektívne možné, aby bola predmetná vec sťažovateľky vybavená ihneď po jej pridelení.

9. Sťažovateľka elektronickým podaním doručeným ústavnému súdu 4. júna 2021 uviedla, že zotráva na dôvodoch uvedených v jej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K námietke porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa 46 ods. 1 ústavy, 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

10. Vychádzajúc z poradia námietok uvedených v ústavnej sťažnosti, ústavný súd k prejavu nespokojnosti sťažovateľky s postupom okresného súdu pri doručovaní rozsudku č. k. 8 C 19/2008–184 z 9. apríla 2014 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) a následným „svojvoľným a ústavne nekonformným“ opatrením tohto rozhodnutia doložkou právoplatnosti s vyznačením nadobudnutia právoplatnosti 30. júla 2014 konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

11. K námietkam sťažovateľky týkajúcim sa „*nesprávneho doručovania*“ ústavný súd považuje za potrebné dať do pozornosti, že Občiansky súdny poriadok účinný do 30. júna 2016 pri doručovaní písomností účastníkom konania súdom precízne rozlišoval, či ide o fyzickú osobu, fyzickú osobu – podnikateľa alebo právnickú osobu (§ 47 a § 48 OSP), pričom práve fyzické osoby oprávnené konať v mene právnickej osoby zapísanej v obchodnom registri sú zodpovedné za úplnosť údajov, na základe ktorých možno túto právnickú osobu jednoznačne identifikovať [§ 5 ods. 6 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obchodnom registri“) – v znení účinnom v čase rozhodovania okresného súdu, teraz § 5 ods. 10 citovaného zákona)].

12. Okresný súd pri doručovaní rozsudku č. k. 8 C 19/2008-184 z 9. apríla 2014 aj vzhľadom na právnu formu adresáta (sťažovateľky) neporušil postup stanovený v čase jeho rozhodovania

účinným Občianskym súdnym poriadkom, keď v danom prípade vznikla fikcia doručenia podľa § 48 ods. 2 OSP. Uvedený odsek upravoval špecifickú formu náhradného doručenia písomností určených právnickým osobám. Úprava náhradného doručenia písomnosti určenej právnickej osobe vychádzala zo záväznosti údajov uvedených v obchodnom či inom registri a spája s vrátením zásielky doručenej na adresu právnickej osoby uvedenú v obchodnom alebo inom registri a s uplynutím trojdňovej lehoty počítanej od vrátenia nedoručenej zásielky účinky riadneho doručenia písomnosti právnickej osobe. Zo znenia zákona pritom nevyplývalo, že by súd mal zisťovať inú adresu právnickej osoby. Dôvodom bola skutočnosť, že každá právnická osoba musí mať pri svojom vzniku uvedené sídlo [§ 2 ods. 1 písm. a) zákona o obchodnom registri] a každú jeho zmenu sú zodpovedné osoby povinné dať do súladu so zápisom v obchodnom registri tak, že v zákonom ustanovenej lehote podajú na registrový súd návrh na zápis zmeny sídla (§ 5 zákona o obchodnom registri). Nesplnenie tejto zákonnej povinnosti je pri doručovaní dané na ťarchu právnickej osoby (Števček M., Ficová S. a kol. *Občiansky súdny poriadok, I. diel. Komentár*. 2. vydanie. Praha : C. H. BECK, 2012. s. 159). Iba na doplnenie ústavný súd dodáva, že súčasný Civilný sporový poriadok upravujúci doručovanie písomností stranám sporu v § 111 zavádza právnu fikciu doručenia aj u fyzických osôb ktorá nastupuje v prípade, ak fyzická osoba, ktorej bola doručená písomnosť do miesta, kde sa zdržuje, túto neprevzala. Pritom stále platí, že adresát zásielky, ale ani nikto iný nie je oprávnený dovoľávať sa toho, že zásielka nebola doručená, lebo právna fikcia je silnejšia ako skutočnosť.

13. Je teda nesporné, že okresný súd v okolnostiach danej veci pri doručovaní rozsudku okresného súdu postupoval zákonným spôsobom, keďže na základe uvedeného nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených práv, a že námietka sťažovateľky bola od počiatku bezpredmetná. Ústavný súd preto v danej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovел (bod 2 výroku tohto nálezu).

14. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu, ktorým mal spôsobiť sťažovateľke majetkovú škodu zneužitím práva tým, že „*opomenul*“ povinnosť odvolacieho súdu podľa § 62 a § 64 CSP, keď už neexistujúcemu subjektu priznal nárok na plnenie voči sťažovateľke (trov konania, pozn.), ústavný súd, vychádzajúc z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1), keďže nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96) a z jeho postavenia vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00)., ustálil, že v danom prípade k takému porušeniu práv sťažovateľky, ktoré by si vyžiadalo priamy zásah ústavného súdu, nedošlo.

15. S ohľadom na odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Cdo 241/2019 z 20. februára 2020, ktorým dovolacie konanie zastavil z dôvodu zániku žalobkyne bez právneho nástupcu, a teda z dôvodu neodstrániteľnej procesnej prekážky dovolacieho konania (§ 438 ods. 1 CSP v spojení s § 62 CSP), je možné uzavrieť, že najvyšší súd pre nesplnenie procesných podmienok dovolacieho konania správnosť postupu krajského súdu síce bližšie neposudzoval, hoci v bode 10 odôvodnenia svojho uznesenia nastolil

možnosť polemiky správnosti zvoleného procesného postupu krajského súdu v čase rozhodovania o odvolaní proti napadnutým rozhodnutiam. Ústavný súd vzal do úvahy aj časovo i skutkovo nadväzujúce rozhodnutia okresného súdu (po zastavení dovolacieho konania) v otázke náhrady trov konania v dôsledku straty právnej subjektivity žalobkyne ako strany sporu (bod 18.4 odôvodnenia tohto nálezu). Podľa názoru ústavného súdu neobstojí argument sťažovateľky o „vzniku majetkovej škody“ a rovnako tak ani námietka týkajúca sa porušenia sťažovateľkou namietaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože v konečnom dôsledku sa napadnuté rozhodnutie krajského súdu stalo obsolétnym. Preto ústavný súd ani v danej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

16. Ústavný súd uvádza, že po preštudovaní zapožičaného súdneho spisu si nemohol nevšimnúť aj samotnú hodnotu sporu (suma 273,12 eur) a výšku trov konania, ktoré bola sťažovateľka pôvodne povinná nahradiť žalobkyni (suma 16,58 eur). Hodnota sporu v kontexte celkovej dĺžky súdneho konania, obsiahlosti súdneho spisu (približne 300 strán) a rozsiahlych podaní sťažovateľky adresovaných súdom na všetkých stupňoch všeobecného súdnictva predstavuje bagatelnú sumu. Význam na výsledku sporu pre sťažovateľku tak, ako to opisuje vo svojej ústavnej sťažnosti, keď uvádza, že „*vec mala a má pre sťažovateľa mimoriadny význam*“, ktorý však bližšie ničím nešpecifikovala, je podľa názoru ústavného súdu viac ako spochybniteľný.

IV.2. K námietke porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

17. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov spočíva v konštatovaní nečinnosti okresného súdu s dôrazom na skutočnosť, že tento do času podania ústavnej sťažnosti nerozhodol trovách prvoinštančného i odvolacieho konania (k tomu pozri bod 3 odôvodnenia tohto nálezu).

18. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaného práva vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

19. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

20. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods.2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou dnes už konštantnou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

22. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na judikatúru ESLP, konkrétne na jeho rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). Európsky súd pre ľudské práva totiž v bode 50 uvedeného rozsudku konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Zároveň ESLP v bode 46 uvedeného rozsudku uviedol, že na účely čl. 35 ods. 1 dohovoru je súčasne potrebné formulovať ústavnú sťažnosť takým spôsobom, ktorý umožní ústavnému súdu preskúmať celkovú dĺžku namietaného konania

23. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že pokiaľ ide o vec samu, jej predmet nemožno zaradiť medzi právne či skutkovo zložité veci a vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách konania a ich náhrade sú zákonom vopred ustanovené zásady, pričom o náhrade trov konania a jej výške rozhoduje súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami sporu a ich právnymi zástupcami, čím ani postup pri rozhodovaní o trovách konania nemožno považovať za právne zložitý. Rozhodovanie o trovách konania je rutinnou záležitosťou každodennej praxe súdov a má vylučovať možnosť, pre ktorú by vznikol dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania.

24. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľky, ktorá mala určitý negatívny podiel na neprimeranej dĺžke konania, ako konštatoval ústavný súd vo svojom náleze č. k. IV. ÚS 590/2021 z 28. februára 2013, ústavný súd následne nevzhladol takú okolnosť, ktorá by negatívnym spôsobom ovplyvnila dĺžku napadnutého konania.

25. K postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd uvádza, že po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 590/2012-26 z 28. februára 2013 (25. apríla 2013, pozn.) tento už postupoval zásadne plynule. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 8 C 19/2008-184 z 9. apríla 2014, ktorým zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 273,12 eur s príslušenstvom (rozsudok nadobudol právoplatnosť 30. júla 2014, pozn.), keď medzitým riešil zmenu na strane žalobcu, s ktorou sa sťažovateľka nestotožňovala. Okresný súd uskutočňoval jednotlivé procesné úkony súvisiace s doručovaním rozsudku stranám sporu a následne v súvislosti s podanými opravnými prostriedkami sťažovateľky, a to všetko v primeraných lehotách.

25.1 Sťažovateľka formulovala svoju námietku vo vzťahu k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v časti chýbajúceho rozhodnutia o trovách konania s dôrazom na nevyhnutnosť posúdenia neprimeranej dĺžky napadnutého konania ako celku.

25.2 Okresný súd prvýkrát rozhodol o náhrade trov konania samostatným uznesením č. k. 8 C 19/2008-199 zo 14. októbra 2014, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania v sume 16,58 eur. Sťažovateľka proti uzneseniu okresného súdu o náhrade trov konania podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 2 Co 143/2015-225 z 30. novembra 2018 tak, že odvolanie žalovaného proti uzneseniu súdu prvej inštancie odmietol. Krajský súd zároveň rozhodol uznesením č. k. 2 Co 142/2015-222 o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku súdu prvej inštancie č. k. 8 C 19/2008 z 9. apríla 2014 a odvolanie odmietol ako oneskorene podané [§ 386 písm. a) CSP].

25.3 Po vrátení spisu krajským súdom (15. januára 2019 okresný súd realizoval procesné úkony doručovania rozhodnutí súdu druhej inštancie (17. januára 2019, opakované doručovanie sťažovateľke 21. februára 2019 a 19. marca 2019). Ústavný súd upriamuje pozornosť na to, že sťažovateľka 12. júna 2019 podala proti uzneseniu krajského súdu č. k. 2 Co 142/2015-222 z 30. novembra 2018 mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie. V danom prípade ústavný súd považoval za potrebné zohľadniť aj rôzne možnosti, pokiaľ ide o formu rozhodnutia dovolacieho súdu, a tým aj odlišný procesný postup vo fáze rozhodovania o trovách konania v intenciách § 453 ods. 2 a 3 CSP. O dovolaní sťažovateľky rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 3 Cdo 241/2019 z 20. februára 2020, ktorým dovolacie konanie zastavil (k tomu pozri aj bod 26 odôvodnenia tohto nálezu).

25.4 Okresný súd po vrátení súdneho spisu najvyšším súdom (27. marca 2020) rozhodol o náhrade trov konania krátko po doručení ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavnému súdu (8. júla 2020) samostatným uznesením č. k. 8 C 19/2008-297 z 21. júla 2020, ktorým žalobcovi náhradu trov prvoinštančného konania nepriznal (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. augusta 2020, pozn.). Pokiaľ ide o trovy odvolacieho konania, okresný súd uznesením č. k. 8 C 19/2008-300 z 30. júla 2020 rozhodol tak, že žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania neurčil (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. augusta 2020, pozn.).

26. Na tomto mieste je nutné konštatovať, že hoci okresný súd bezprostredne po podaní ústavnej sťažnosti sťažovateľkou obnovil plynulosť vo svojom postupe a rozhodol o náhrade trov konania, posúdením celkovej dĺžky súdneho sporu (12 rokov), resp. dĺžky od právoplatnosti predchádzajúceho nálezu ústavného súdu v tejto veci (približne 8 rokov) v napadnutom konaní postupom okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, čím bolo zasiahnuté do ústavne zaručeného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

27. Pokiaľ sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde], táto sa po podaní ústavnej sťažnosti stala bezpredmetnou, pretože 21. júla 2020 bolo okresným súdom rozhodnuté aj

o náhrade trov konania a 18. septembra 2020 bol spis založený do archívu. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto požiadavke sťažovateľky nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

28. V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie ústavnej sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

29. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

30. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia v danej veci zohľadnil ústavný súd okrem dĺžky napadnutého konania od právoplatnosti svojho nálezu z 28. februára 2013 (ktorá sa javí ako značne neprimeraná) a v rámci tohto konania i obdobie ne/činnosti okresného súdu (bod 25). Vychádzal pritom tiež z poznatkov z vlastnej rozhodovacej činnosti, a to i počtu podaní sťažovateľky a jej štatutárneho zástupcu adresovaných ústavnému súdu, ktorých je v súčasnosti vyše 200, nemohol ponechať bez povšimnutia, že charakter týchto podaní vykazuje v súhrne, aj s poukazom na prístup sťažovateľky a jej jediného spoločníka v jednotlivých konaniach všeobecných súdov, účelové využívanie procesných práv v záujme dosiahnutia vyslovenia porušenia jej práv a následného priznania finančného zadosťučinenia.

31. Ústavný súd tak napriek konštatovaniu porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospel z záveru, že v tomto prípade priznanie finančného zadosťučinenia nie je na mieste. Ako je už uvedené v bode 30, z ďalšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu je známe, že sťažovateľka (hoci v tomto spore bola žalovanou) podáva opakovane či už vo vlastnom mene alebo v mene svojho štatutára na sudy stovky nekvalifikovaných a neúspešných podaní, ktorými neprimerane zaťažuje súdne a iné štátne orgány v Slovenskej republike vrátane ústavného súdu. Ústavný súd k tomu dodáva, že považuje síce za neakceptovateľné, ak všeobecné sudy nekonajú dostatočne plynulo, na druhej strane však finančné zadosťučinenie nemôže byť kompenzáciou neúspechu v spore.

32. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ako aj význam samotného sporu pre sťažovateľku rozobraté na inom mieste tohto nálezu (bod 27 odôvodnenia), ústavný súd finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal, a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

33. Ústavný súd nad rámec veci k správaniu sa sťažovateľky v závere poznamenáva, že úlohou súdov v súdnom procese je poskytnúť právnu ochranu správaniu čestnému. V civilnom procese je tento základný pilier zdôraznený aj materiálnou požiadavkou zakotvenou v čl. 5 CSP, podľa ktorého zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Súd môže v rozsahu ustanovenom v tomto zákone odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie, alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným prietahom v konaní. Tento článok je aplikovateľný i v konaní pred ústavným súdom (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde) aj ako aj správnom súdnom konaní (§ 5 Správneho súdneho poriadku). Zásadu, že nikto nesmie mať prospech z vlastného nepoctivého správania (*nemo turpitudinem suam allegare potest*), zakotvovalo už rímske právo. Táto zásada znamená, že nikto nesmie mať prospech z vlastného nepoctivého správania. Pod nepoctivým správaním v tomto univerze úvahy sa rozumie také správanie sa subjektov práva, ktoré síce nachádza oporu v platnom práve, avšak tvrdé uplatňovanie takýchto práv nie je slušné vo vzťahu k ostatným adresátom a recipientom právnej

úpravy. Zákaz zneužitia práva teda predstavuje istý materiálny korektív k príliš formalistickému výkladu zákonného textu, ktorý by v konečnom dôsledku poškodzoval práva (prípadne oprávnené záujmy) iných (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok, Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 42 – 43).

VI.

Trovy konania

34. Keďže sťažovateľka bola úspešná iba v jednej časti svojho sťažnostného návrhu, ústavný súd aj vzhľadom na celkové už opísané okolnosti prípadu nevyužil oprávnenie (nie povinnosť) podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde, náhradu trov konania sťažovateľke nepriznal, považujúc výrok o porušení označených práv v okolnostiach danej veci za postačujúci (bod 3 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu